Poštnina plačana v gotovini

Maribor, 1. avgusta 1934

Posamezna številka 2 dinarja

UJEDINJENI ŽELEZNIČAR

Štev. 15 Leto 9

Izhaja dvakrat na mesec

Naročnina četrtletno 12 dinarjev

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBJA

Glas vpijočega...

Vsi delavski časopisi so dnevno polni obupnih klicev tisočev in tisočev delavcev, katerih družine danes propadajo vsled brezposelnosti očeta, vsled samo delne zaposlitve, vsled vedno novih redukcij prejemkov, vsled vedno novega kršenja obstoječih predpisov.

Rudarji v trboveljskih revirjih bijejo težek boj za svoj obstoj in z odločno akcijo so dosegli prvi uspeh — preklic znižanja mezd — vendar jih najtežji boj še le čaka.

Kovinarji na Jesenicah in v Celju z vedno novimi akcijami branijo zadnje svoje pravice, vendar nove njih kolektivne pogodbe trajajo komaj za dobo šest mesecev in po poteku teh jih čaka zopet težka borba, da si ohranijo kruh zase in za družino.

Grafičarji stoje pred velikim mezdnim gibanjem, ker pogajanja za obnovitev kolektivne pogodbe niso uspela.

Še težji pa je položaj v **vrstah železniškega delavstva**, dasi je javnost o tem težkem položaju jako malo informirana. Dnevno časopisje prinese le tu in tam kako kratko poročilo o redukciji na železnici, nato je pa vse tiho, gorje v delavskih družinah pa postaja iz dneva v dan vedno večje.

Delavski pravilnik je nekak zakon, ki bi imel odrediti poleg dolžnosti tudi pravice delavstva. Te pravice, čeprav zelo malenkostne, so napisane v delavskem pravilniku, vrsti se člen za členom, delavec ga prebira, a kaj, ko vse te pravice ostanejo zapisane le na papirju, dejansko pa se ne izvedejo, ker — za delavce ni in ni kredita.

Gotova organizacija, ki na vsa usta kriči o 35.000 članih [illegible] je proglasila leta 1933 za velik uspeh, da je odrejeno za delavce najmanj 20 delovnih dni, to je 160 ur dela mesečno. Če preberemo delavski pravilnik, vidimo, da čl. 35 res predvideva, da delovni čas stalnih delavcev mesečno ne sme biti manjši od 160 ur.

Upravičena je torej kritika tisočev in tisočev delavcev, od katerih se zahteva točno izvrševanje službe, vedno večjo produkcijo, dasi so izstradani, ko se zopet uvaja poleg nedelje in praznikov še 12 dnevni brezplačni dopust z motivacijo, da pri posameznih progovnih sekcijah za delavce ni več kredita kot za 12 dni mesečno. Nihče se ne vpraša, kako naj ta delavec živi, kako naj preskrbi družino, obleče otroke, poskrbi njih šolanje. Računski uradnik vzame v roke svinčnik, izračuna, koliko denarja se bo rabilo predvidoma do konca leta za materijal, odračuna ta znesek od skupnega kredita in ostanek se sme porabiti za delavce.

Delavec danes ne more računati z nikakim zaslužkom, ne more računati, da bi dobil vsaj par dinarjev izplačanih na roko, saj zaslužek komaj zadostuje za bolniško zavarovanje, penzijski fond, davke in le delno za konsum. Za stanovanje in obleko, za razvedrilo ni pare in tako mora železniški delavec stalno propadati, [illegible]

Kje so v takem položaju delavca danes odločujoči? Kje so oni, ki so znali izdajati okrožnice in pozive, kje vse mora biti delavec član in podpornik, kam vse mora oddati svoj glas? Kje so danes vsi oni, ki so še pred dobrim letom hodili med ljudstvo, mu govorili o boljših časih, urejenih razmerah, napredovanju delavca v plači, ukinitvi brezplačnih dopustov, ki so mu slikali boljšo bodočnost?

Danes se vsa ta gospoda izogiba delavca, tišči ušesa, da ne sliši obupnih krikov gorja, ki vlada v delavskih vrstah, da zamore trditi, da jim o težkem položaju ni nič znanega in da jih ne zadene krivda, če danes ne pomagajo.

Dobro pa so poučeni o položaju vsi odločujoči v železniškem resoru in zato oni odgovorni za vse kršitve obstoječih naredb, kjer govore o pravicah osobja in za vse te kršitve bodo preje ali sleje morali dajati odgovor.

Naj bo vsem tem odločujočim krik delavstva, ki danes strada in propada z družinami vred, zadnji memento, da svojo taktiko spremene in da zastavijo ves svoj vpliv, da se redukcije ukinejo in delavcu da za njegovo delo pošteno plačilo. Ne bo veljal enkrat kasneje izgovor: oprostite, ni bilo kredita, mi nismo bili krivi! [illegible] Delavec in nastavljenec tvorijo pri železnici veliko družino, v kateri bi morali biti vsi enakopravni, v kateri bi se morali vsi zavzeti za onega, kateremu bi se pripetila krivica.

Vemo, da bodo tudi sedaj naše besede zadele na gluha ušesa, da bodo višji samo zmignili z ramami, češ: mi nismo krivi za te redukcije, mi nismo delali budžeta, sicer pa nas ne peče, ker še dobivamo plačo.

Zato pa naj ne zadenejo na gluha ušesa pri vseh trpinih sledeče naše besede:

V današnjem času je bolj kot kdaj preje potrebna solidarnost in zavednost vseh trpečih in izkoriščanih. Sedaj je čas, da se zberejo v enotno fronto vsi oni, ki se zavedajo, da se jim godi krivica, vsi oni, ki se hočejo boriti za svobodo in pravico, vsi oni, ki težko gledajo izstradane obraze svojih nedolžnih otrok.

Enotna fronta proletarijata, ne oziraje se, kje dela posameznik — ali v rudniku, v tovarni, na kmetih ali na železnici — je danes edina rešitev in edina pot, po kateri bo zamogel proletarijat nastopiti akcijo za ukinitev vednih redukcij in za priboritev boljše bodočnosti.

Zato vsi železničarji brez razlike kategorije, nastavljenci in delavci, združite se!

Še enkrat penzije delavcev, ki so bili kasneje nastavljeni

Opetovano smo že razpravljali o tem vprašanju, ki je danes najbolj pereče za vse one, ki so bili nastavljeni pred 1. julijem 1930. Vsled stališča uprave, da zamore dobiti penzijo po novem delavskem pravilniku **samo oni nastavljenec, ki je bil nastavljen po 1. juliju 1930,** ako postane nesposoben, predno dovrši 10 let nastavljene službe, so težko prizadeti vsi oni, ki so bili nastavljeni pred tem datumom. Ako jih zadene usoda, da pred dovršitvijo 10 let nastavljene službe prekoračijo 65. leto starosti, ali zbole in postanejo nesposobni za službo, ostanejo brez vsake pokojnine na cesti, neoziraje se, da so desetletja služili na železnici.

Do uvedbe zakona o pridobitvi pravice na pokojnino, t. j. do 1. marca 1929, je bilo vprašanje pokojnin pravilno rešeno, ker se je dotlej vsakemu železničarju, ki je bil nastavljen, avtomatično vračunalo za penzijo vsa njegova službena leta in so se pustili edino vsled takega predpisa nastaviti železničarji, ki so imeli že po 20, da celo 30 let službe, ker so bili prepričani, da dobe po nastavitvi penzijo za vsa službena leta. Vsi ti so že imeli na dan nastavitve po tedaj veljavnih delavskih pravilnikih v smislu določb provizijskih statutov **pravico na penzijo kot delavci** ter ni potreba nikakega jurista, da bi se še le dokazalo, da z nastavitvijo **že pridobljene in plačane pravice** nikdo ne more izgubiti.

Tudi vsi prejšnji zakoni, kakor predpisi preje ločenih provizijskih fondov za delavce in penzijskih fondov za nastavljence, so predvidevali za slučaj nastavitve avtomatično preračunanje članstva v provizijskem zavodu v članstvo v pokojninskem zavodu proti malenkostnemu doplačilu razlike.

Železničarji in njihove organizacije so že ob uveljavljenju zakona iz l. 1923 povdarjali veliko nevarnost, ki preti vsemu osobju z ukinitvijo avtonomnih penzijskih fondov. Po desetih letih se je izkazalo, kako pravilno je bilo stališče onih železničarjev, ki so zagovarjali potrebo lastnega starostnega zavarovanja, ker smo danes prišli v položaj, da dejansko **delodajalec sam predpise pokojninskega zavarovanja spreminja po lastni volji in uvidevnosti ter nima železničar nikake garancije glede starostne preskrbe, ker je tudi ta v glavnem odvisna od »budžetne mogočnosti« in odobrenih kreditov.**

Do 1. marca 1929 je bil železničar — delavec in nastavljenec — še kolikor toliko preskrbljen v pogledu penzije, ker se je delavcu računalo za penzijo vsa leta članstva pri penzijskem fondu, nastavljencu pa se je vračunalo za penzijo vsa njegova službena leta, ki jih je prebil na železnici bodisi kot delavec ali kot nastavljenec. Po tem letu je prišla prva ovira, ki je za nastavljence predvidela, da morajo imeti **najmanj 10 let nastavljene službe,** da zadobe pravico do osebne pokojnine. Novi zakon iz l. 1931 je to določbo prevzel, obenem pa je glede vračunanja službenih let pred nastavitvijo skrajno nejasen ter dopušča različna tolmačenja ene same besedice: **dnevničar.** Medtem, ko dopušča vsaj za one, ki so bili nastavljeni pred 1. septembrom 1923, vračunanje gotovega dela službe pred nastavitvijo za penzijo, je glede nastavljencev po 1. IX. 1923 skrajno rigorozno ter jim priznava za odmero penzije **samo čas od dneva nastavitve,** ne glede, če so bili preje že po 10 ali 20 let v službi kot delavci.

K temu pride še določba delavskega pravilnika, ki predvideva za delavce, ki so bili nastavljeni in katerim služba prestane pred pretekom 10 let nastavljene službe, možnost, da se jim odmeri v takem slučaju penzija po delavskih predpisih.

Ker osobje nima več avtonomnih penzijskih fondov, nima seveda nikake ingerence na starostno zavarovanje ter je odvisno le od milosti delodajalca in od tolmačenj obstoječih zakonov in naredb, kakor jih izdaja delodajalec sam. Uslužbencu je sicer prosta pot pritožbe na Državni svet, kjer pa tudi težko dobi popolno zadoščenje ravno vsled dejstva, da so odredbe, ki govore o starostnem zavarovanju, zelo nejasne in dopuščajo različno tolmačenje.

Državni svet je v svoji splošni seji sicer zavzel stališče, da se pod pojmom »dnevničar« v § 258 zakona razume tudi služba »stalnega delavca«, vendar dopušča **zopet delodajalcu, da on sam tolmači,** katera služba se razume pod službo »stalnega delavca«. Edino omejitev, ki jo je dal delodajalcu, je, da se mora pod službo »stalnega delavca« smatrati najmanje ves oni čas, kolikor je bil dotični delavec član prejšnjih provizijskih zavodov in za kolikor je plačal prispevke za provizijski zavod. S tem stališčem je Državni svet nekako legaliziral v pogledu odmere penzije stanje, ki je veljalo pod bivšo južno železnico in tudi po bivših STB predpisih: vračunanje vseh onih službenih let za odmero penzije, kolikor je bil uslužbenec član penzijskih fondov. To pa velja, kot omenjeno, le za one, ki so bili nastavljeni pred 1. septembrom 1923.

Popolnoma drugačen pa je položaj osobja, **nastavljenega v času od 1. septembra 1923 do 1. julija 1930.** To osobje je najtežje prizadeto, ker je izgubilo prav vse pravice. Stotine in stotine jih je, ki so bili že od leta 1910 dalje člani provizijskih zavodov, pa so bili nastavljeni v letih 1926 do 1929 in so po zakonu iz leta 1931 izgubili prav vsa službena leta pred nastavitvijo ter se jih smatra, kakor da so z dnem nastavitve še le nastopili železniško službo. Pa ne samo to, marveč ti nastavljenci so najtežje udarjeni vsled nemogočega stališča delodajalca, ki jim odvzema pravico do odmere pokojnine po predpisih delavskega pokojninskega fonda vsled tega, ker so bili nastavljeni pred 1. julijem 1930.

Leta 1933 in leta 1934 so nastopili prvi slučaji, da je prestala služba bodisi vsled bolezni ali prekoračenja starostne dobe uslužbencem, ki so bili nastavljeni po letu 1923 in so na svoje prošnje za odmero pokojnine dobili sledeče odgovore:

»Pokojnine po predpisih zakona o državnem prometnem osobju vam ne moremo priznati, ker še nimate 10 let efektivne nastavljene železniške službe. Enako vam ne moremo priznati pokojnine po predpisih delavskega pravilnika za delavce, dasi imate nad 30 let železniške službe, ker ste bili nastavljeni že pred 1. julijem 1930, odredba, da se zamore nastavljencu odmeriti penzija po delavskem pravilniku, ako še nima 10 let nastavljene službe, pa velja samo za one, ki so bili nastavljeni po 1. juliju 1930.«

»Ne moremo vam priznati pravice do pokojnine po pravilniku o delavcih, ker dotični člen nikjer ne omenja, da ima ta odredba vzvratno veljavnost. Iz vseh določb delavskega pravilnika izhaja, da se zamorejo s to odredbo okoristiti le **bivši člani** pokojninskega fonda za delavce, tedaj uslužbenci, ki so bodisi v pokojninski fond bili sprejeti na novo, ali pa so pred nastavitvijo bili prevzeti v pokojninski fond od bivših provizijskih skladov. Ker ste bili nastavljeni še predno se je pokojninski fond za delavce ustanovil, torej še kot član bivšega provizijskega fonda družbe južne železnice, vam je članstvo v prejšnjem provizijskem fondu ugasnilo z dnem nastavitve ter vsled tega ne morete dobiti pokojnine po novem delavskem pravilniku.«

[illegible] Iz teh razsodb namreč sledi, da ima oni uslužbenec, ki je manj časa služil na železnici in ki je bil 7 let kasneje nastavljen, več pravic kakor pa oni, ki je v železniški

službi osivel in bil daleko preje nastavljen.

Da bo nevzdržnost takih rešenj poslednjemu delavcu vidna, navajamo samo dva primera:

S. K. služi na železnici od l. 1898, v članstvo provizijskega fonda za delavce je pristopil l. 1910 ter je plačal za nazaj, tako, da se mu računa članstvo od leta 1907. Ves čas je vršil službo kot sprevodnik, in sicer neprekinjeno 30 let. Preje je bil nekaj časa v skladišču. Leta 1926 se je pustil nastaviti ter mu je služba prestala vsled starosti septembra 1933. Imel je torej 35 let neprekinjene železniške službe, nadalje je bil 26 let neprekinjeno član provizijskega zavoda. Ob prestanku službe ne dobi nikake penzije.

Drugi: S. M. služi na železnici od l. 1918 kot delavec in na to premikač. Nastavljen je bil l. 1931. Koncem leta 1933 je postal vsled bolezni nesposoben za službo ter mu je služba prestala. Član provizijskega fonda za delavce je bil od leta 1925. Na dan prestanka službe je imel 15 let in 6 mesecev železniške službe (torej 20 let manj kakor s. K.), a je dobil penzijo po predpisih delavskega pravilnika.

Ta dva primera sama dokažeta nevzdržnost stališča železniške uprave ter smo vsled več takih primerov upravičeno pričakovali, da bo železniška uprava uvidela svojo zmoto in da bo korigirala svoje stališče ter priznala penzijo po delavskih predpisih vsem, ki imajo nad 15 let službe na železnici, neoziraje se, kdaj so bili nastavljeni, ako si do dneva prestanka službe niso pridobili pravice na penzijo po zakonu o državnem prometnem osobju. Žal smo bili v tem pričakovanju varani.

O teh rešenjih bo vsled neuvidevnosti lokalnih organov moral razpravljati Državni svet, kjer upamo, da bo poleg mrtve črke v nejasnih odredbah odločal vsaj nekoljko tudi socialni čut in **pravno znanje** ter bodo težko prizadeti železničarji po tem križevem potu le prišli do zaslužene pokojnine.

— — —

Skupna fronta delavstva

Sodelovanje socialistov in komunistov v Franciji. — Enak poizkus na Čehoslovaškem

V Franciji so sklenili v nedeljo, dne 15. julija socialisti in komunisti enotno fronto, v svrho pobijanja fašistične nevarnosti. Socialistični svet francoski je sprejel tozadevno resolucijo s 3471 glasovi. Proti je bilo 366 glasov; glasovalo pa ni 67 glasov. Konferenca je pooblastila stalni odbor, da dogovor v tem zmislu s komunisti podpiše. Resolucija se nadeja, da bo enotna akcija v nadaljnjem privedla obe stranki tudi do organične enotnosti, kakor so socialisti vedno želeli.

Zaradi učinkovitosti boja proti fašizmu in vojni nevarnosti se naj organizirajo

skupne demonstracije

po vseh Franciji ob dvajsetletnici napovedi vojne dne 2. avgusta 1914. Socialistično - komunistični pakt naj v bistvu vsebuje naslednje določbe:

Dokler traja pakt in tudi izven skupnih akcij se morajo

opustiti vse medsebojne žalitve in vsi medsebojni boji.

Skupne manifestacije se morajo baviti samo z določenim ciljem ter so na njih nedopustna vsakršna prerekanja o strankinih doktrinah in taktiki strank.

V borbi proti fašizmu gre za obrambo demokratičnih svoboščin.

Vse, ki hočejo te svoboščine braniti, se naj povabi, da se udeleže skupne socialistično - komunistične akcije. Pri skupnih akcijah je sistematično nasilstvo izključeno.

Socialistični svet apelira na javnost, da se zavzame za bivšega dunajskega župana Seitza, Gabrielo Proft in Helo Prostranicky (člane predsedstva avstrijske socialne demokracije).

Glede resolucije je bilo na konferenci nekaj pesimizna. Tudi Leon Blum, ki je bil doslej nasproten sodelovanju s komunisti, je pesimist, misli pa, da pomeni ponudba sodelovanja morda le

izpremembo dosedanje moskovske politike.

Prav pomemben je pa sklep francoskega socialističnega sveta glede nadaljnjega postopka. Svet bo ta svoj sklep sporočil socialistični delavski internacionali, ter jo naprosil, da se obrne v Moskvo za pojasnila, če je sodelovanje iskreno in

če je mogoče ustvariti vsaj na tej podlagi mednaroden pakt za sodelovanje.

Doslej so ponudili komunisti sodelovanje s socialisti v Franciji in na Čehoslovaškem. Logično bi bilo, da se taka ponudba napravi med obema internacionalama, kakor jo je socialistična že napravila med drugo in tretjo, ker sta obe stranki mednarodno organizirani. Iz tega razloga je francoski apel na socialistično delavsko internacionalo popolnoma opravičen in s stališča delavskega gibanja nujen. Zakaj, če se tozadevni dogovor sklene med internacionalama, je potem tu mednarodna podlaga za sodelovanje, dokler pa tega ni, tudi ni mogoče govoriti o istosmerni politiki in taktiki, ker se deželni pakti lahko nanašajo le na deželne razmere ali pa potrebe posamezne stranke.

Na Čehoslovaškem so se komunisti s svojo ponudbo obrnili na narodne socialiste ter češke in nemške socialne demokrate. Češki narodni socialisti se imenujejo socialiste, so samostojna stranka, vendar pa podpirajo socialne demokrate v delavskih vprašanjih. Sodelovanje s komunisti so naravnost odklonili.

Tudi češki in nemški socialni demokrati na Čehoslovaškem so se posvetovali o komunističnem predlogu.

Obe stranki sta ponudbo zaenkrat vljudno odklonili, ker komunisti v Nemčiji niso bili lojalni in tudi sami doma imajo večkratne enake izkušnje.

Dalje so češki in nemški socialni demokrati v vladi. S sedanjo taktiko so ščitili demokracijo in socialne pravice delavcev, ker so v državi soodločevalen faktor. Če bi v sedanjem trenutku šli v opozicijo daleč na levo, bi se porušila demokratična večina in nastopila politična desorganizacija, kateri bi nujno sledila reakcija, ki se že nekaj let trga za oblast v državi. Pakt bi služil v sedanjem trenutku samo komunistom za akcijo.

Razumljivo pa je, da tudi čehoslovaški **socialni demokrati načelno niso proti enotnosti, ki bazira na realnem in lojalnem sodelovanju, vendar se pa mora to vprašanje urediti mednarodno,** to je, med obema internacionalama.

Danes je najnevarnejši pojav mednarodna fašistična reakcija. Proti tej se mora naperiti vsa borba, ker so za napredek delavskega gibanja in njega akcijsko sposobnost potrebne predvsem najširše svoboščine.

Vprašanje socialistično - komunističnega sodelovanja je torej zopet v razpravi. Naloga obeh internacional je, da to vprašanje lojalno rešita in uredita modalitete, da se delavstva ne bo več zavajalo v medsebojna klanja in preganjanja. Cilj je isti:

osvoboditev delavstva izpod kapitalističnega jarma.

Kdaj in kako naj doseže delavstvo ta cilj, je pa taktično vprašanje enotnega delavstva. Temu cilju ne služi cepljenje delavskih vrst.

Resnične, iskrene skupne fronte bodo zlomile fašizem in z njim kapitalizem — zato pozdravljene.

Zopet sta dva sodruga iztožila penzijo

Vsem železničarjem je znano »eksemplarično postopanje« mašinskega oddelka direkcije leta 1928, ko je bilo v kurilnici Maribor odpuščeno večje število železničarjev ob priliki upravičenega razburjenja delavstva, ko so ukinili skladišče živil in odtegnili od dveh uradnikov poneverjene vsote. Prizadeti železničarji so se od takrat naprej tožili z Državnim zakladom za izplačilo pokojnine. Pretekli mesec je vnovič sodilo sresko sodišče v Ljubljani, medtem ko so bili procesi že vrnjeni od najvišjega sodišča v Zagrebu. Ljubljansko sresko sodišče je razsodilo vnovič, in to že drugič, **da mora država plačati železničarjem pokojnino.** Proti dvem sodbam se je država zopet pritožila na višje sodišče, dvema železničarjema pa je izplačala pokojnino za tri leta nazaj.

Stroški vseh tožb gredo v desettisoče, ki jih mora seveda nositi državni erar v času »največje štednje« ter smo res radovedni, kako bodo nagrajeni vestni uradniki, ki so s svojim »eksemplaričnim postopanjem povzročili te izdatke.

V informacijo železničarjem objavljamo glavne izvlečke razsodbe:

C II 2/31-29

V IMENU NJEGOVEGA VELIČANSTVA KRALJA!

Okrajno sodišče v Ljubljani odd. II. je po sodniku dr. Rupniku v pravni stvari tožeče stranke **Blaža Glaserja,** delavca v Studencih pri Mariboru, Zrinjskega ulica 22, ki ga zastopa dr. Avgust Reisman, zoper toženo stranko **drž. zakladu kraljev. Jugoslavije,** po drž. pravobranilstvu v Ljubljani, radi Din 18.093.87 s pp, na podlagi ustne sporne razprave, opravljene z obema strankama, razsodilo:

I. Tožena stranka drž. zaklad je dolžan plačati tožniku zn. 18.093 Din 87 p s 5% obr. od 1. 1. 1931 dalje in mu povrniti na Din 6375.— odmerjene pravdne stroške v 14 dneh, da ne bo izvršbe.

II. Izrek glede taks odpade.

RAZLOGI:

Predvsem ugotavlja sodišče po pričevanju ing. Vidica, da je tožniku prebral odlok žel. ravnateljstva glede odpusta, v katerem je bilo izrecno navedeno, da je odpuščen tožnik kazensko radi udeležbe pri dogodkih 30. in 31. 3. 1928.

Sodišče je vezano na pravno mnenje revizijske sodbe, da je zrekla žel. uprava pravočasno kazenski odpust tožnika, ker so imeli preiskovalni organi spis še 7. 4. 1928 v rokah in da zato ravnateljstvo ni prekoračilo enotedenskega roka za odpust v sm. § 18 del. r. iz l. 1903.

Neutemeljen je ugovor tožene stranke, da je zahtevek zastaran v sm. § 1162 odz., ker ne gre v tej pravdi za zahtevek z § 1162 a in b odz., temveč za zahtevek iz zavarovanega (provizijskega) razmerja, ki je zahtevek svoje vrste, osnovan na pogodbi in za katerega veljajo običajni roki zastaranja.

Tožnik je bil odpuščen iz službe kazensko, vsled česar je izgubil po § 15 prov. statuta pravico do provizije. Tožnik pa utemeljeno ugovarja, da ni zagrešil takega dejanja, da bi imela žel. uprava zadosten razlog za kazenski odpust.

Predvsem ugotavlja sodišče po pričevanju dr. Brumena v zvezi z drugim dodatkom k začasnemu pravilniku (Sl. 11 obratnega ravnateljstva Južne žel. od 24. 9. 1921), da so bili ob času tožnikovega odpusta še vedno v veljavi predpisi delovnega reda iz l. 1903 glede odpustov, odpovedi, kaznovanja itd., sploh predpisi o vseh zadevah, ki jih začasni pravilnik iz l. 1920 ne obravnava.

§ 18 del. r. vsebuje pogoje, pod katerimi je dopusten takojšen odpust. Tožnikovo, od tožene stranke zatrjevano udeležbo na dogodkih od 30. in 31. marca 1928 je mogoče podediti le pod t. e in f § 18 del. r., ker uveljavlja tožena stranka, da je svojevoljno zapustil delo, zmerjal uradništvo in razgrajal in razvnemal delavce k nemirom z medklici.

Da se je tožnik udeležil demonstracij, je potrjeno po številnih pričah in priznava tudi tožnik sam. Sama udeležba pri teh demonstracijah ne tvori po § 18 del. r. odpu-

Splošno delavsko pravovarstveno društvo.

V Ljubljani in na teritoriju dravske banovine že drugo leto uspešno deluje pravovarstveno društvo, ki je izredno potrebno zlasti v sedanjih teških časih, ko se delavcu in nameščencu, aktivnemu in upokojenemu od strani delodajalca vedno bolj krnejo pravica za pravico in se mora delavec in nameščenec teško boriti ,večkrat celo sodnijskim potom, da pride do svoje zaslužene plače, čezurnega dela, pristoječe pokojnine ali odpravnine, pripadajoče rente, letnega dopusta in vseh onih dajatev in pravic, ki so mu zasigurani z obstoječimi zakoni.

Največkrat delavec podleže v sporu z delodajalcem vsled nepoznavanja obstoječih zakonov, pravilnikov in predpisov ter je že vsled tega pravovarstveno društvo potrebno slehernemu, ki si služi kruh z delom svojih rok ali [illegible] točno poučen o vseh pra- [illegible]seh predpisih ter bo tako [illegible] odločno zahtevati to, kar [illegible] to svetujemo slehernemu, [illegible] tega društva, da ne pomišlja, marveč, da takoj pristopi, ker bo to le njemu v korist.

Objavljamo izvleček pravil tega društva, ki se glase:

I. Ime, sedež in delokrog društva.

Čl. 1.

Društvo se imenuje Splošno delavsko pravovarstveno društvo.

Sedež društva je v Ljubljani.

Društveni delokrog obsega ozemlje Dravske banovine.

II. Namen in sredstva društva.

Čl. 2.

Društvo ima namen:

a) **pospeševati poznavanje veljavnih zakonov, uredb in predpisov obstoječih oblasti, s posebnim ozirom na delavsko pravo, delavsko zaščito in socijalno zavarovanje.**

b) **nuditi svojim članom pravno pomoč** v stvareh, zadevajočih njihov delovni ali socijalni položaj.

Društvo ne daje pravne pomoči v čisto zasebno-pravnih stvareh in v kazenskih stvareh zaradi deliktov onečaščujočega značaja.

Čl. 3.

Društvo dosega svoj namen:

a) s prirejanjem predavanj in izdavanjem publikacij o sedaj veljavnih zakonih, uredbah in predpisih ter z dajanjem pouka in ustnih ali pismenih nasvetov potom svojih pisarn na usfna ali pismena vprašanja svojih članov.

b) **s tem, da preskrbuje svojim članom pravno zastopstvo v konkretnih slučajih.**

Čl. 4.

Sredstva za dosego društvenega namena se zbirajo:

a) iz pristopnine in članarine,

b) iz prostovoljnih naklonil.

III. Društveni člani.

Čl. 5.

Član društva postanejo lahko fizične osebe, ki se same preživljajo in juridične osebe. Predpogoj za članstvo je, da plačajo pristopnino in da jih odbor sprejme.

Čl. 6.

Članstvo preneha:

a) s prostovoljnim izstopom,

b) z izključitvijo.

Izključitev izreka društveni odbor:

a) ako član oškoduje ugled ali interese društva,

b) ako zaostane s plačilom članarine več kakor tri mesece.

IV. Društveni organi.

Čl. 7.

Društveni organi so:

a) občni zbor,

b) odbor,

c) nadzorstvo.

Čl. 8.

Občni zbor je sklepčen, ako je navzoča vsaj ena desetina članov.

Čl. 12.

Odbor obstoja iz 7 članov, ki izvolijo izmed sebe predsednika, podpredsednika, tajnika in blagajnika in 2 namestnika. Odbor se voli na rednem občnem zboru na eno leto.

Čl. 13.

Naloga odbora je upravljati društvo in sklepati v vseh zadevah, ki niso pridržane občnemu zboru. Odbor se zbira k sejam vsak mesec, sicer pa po potrebi. Za sklepčnost je potrebna navzočnost vsaj 4 odbornikov. Sklepa se z navadno večino glasov.

Čl. 14.

Društvo zastopata na zunaj in podpisujeta vloge predsednik in tajnik; v blagajniških zadevah zastopa društvo mesto tajnika blagajnik.

Predsednik vodi društvene seje, tajnik pa skrbi za zapisnik in izvrševanje vseh odborovih sklepov.

V slučaju predsednikove odsotnosti ga zastopa podpredsednik.

Čl. 15.

Nadzorstvo obstoja iz treh članov, ki izvolijo iz svoje srede predsednika. Nadzorstvo se voli na rednem občnem zboru za dobo enega leta. Naloga nadzorstva je nadzorovati denarno poslovanje in gospodarstvo društvenega odbora.

V. Društvene objave.

Čl. 16.

Vsi društveni sklepi se objavljajo z nabitjem v odborovi sobi.

stitvenega razloga, čeprav so ti nemiri zavzeli znaten obseg.

Po vseh pričah v zvezi z žel. spisom je ugotovljeno, da je bil vzrok nemirov ta, ker je žel. uprava znižala delavcem premije, ker jim kljub večkratnim obljubam ni vrnila zneskov, ki jih je odtrgala povodom poneverbe Vokača in Rojka in ker je ukinila živilsko skladišče. Žel. uradniki sicer trde, in se v žel. spisu povdarja, da to ni mogel biti zadosten razlog za nastop delavcev. Kot opravičilo za zadrževanje odtegljajev in za znižanje premij se navaja pomanjkanje kreditov. Ukinitev konzuma, ki je bil za železničarje velika dobrota (priča dr. Brumen), je bilo zaukazano od prometnega min., ker poslovanje konzuma ni bilo v skladu s predpisi zak. o drž. računov. Žel. uradniki trde, da so bili odtegljaji le neznatni (priča dr. Brumen).

Da so bile premije znižane, je potrjeno po obojestranskih pričah. Po priči Juriju Stanku je ugotovljeno, da so bile znižane za 25 do 30%, po priči Bibiču pa, da so bile odtegnjene premije celo za nazaj. Pri nizkih mezdah, ki so znašale po žel. spisu 800 do 1700 Din mesečno za delavce z več člani, se preboli težko vsak odbitek.

Da niso bili delavci o tem znižanju prejemkov v naprej obveščeni, temveč da so bili postavljeni pred gotovo dejstvo, da se jim prejemki (premije) za toliko znižajo, potrjuje poročilo dr. Brumna in ing. Finca. Ker se izplačujejo prejemki delavcem za nazaj čl. 8 začasnega pravilnika, po § 15 del. r. pa se morajo naznaniti mezde delavcem v naprej, je razumljivo razburjenje delavcev, ki so zadnji dan pred izplačilom izvedeli za znižanje. Pri takih razmeroma majhnih prejemkih, ki so razvidni iz žel. spisa, je tudi majhen odtegljaj zelo občuten.

Če se prevdari vse to, potem se pokaže naslednje stanje: Delavci niso imeli zaupnikov, ki bi bili zakoniti posredovalci med njimi in žel. upravo. Žel. uprava je kršila delavcem po zakonu in pogodbi pristoječe pravice občutno v več smereh. Ker delavci niso imeli zaupnikov radi ukinitve zaupnikov od strani prometnega min. (priča ing. Koudelka), so bili upravičeni, da so stopili neposredno v stik s šefom kurilnice in 31. 3. še z zastopnikom žel. uprave ing. Fincem v svrho obrambe svojih pravic. Da je prišlo spričo velikega razburjenja, ki je vladalo že radi zatvoritve konzuma in radi zadrževanja odtegljajev do nastopa v masi, je razumljivo in opravičljivo, ker je znižala žel. uprava prejemke (premije) brez predhodnega obvestila in je razburljiv nastop med ing. Koudelko in Dobičem to razburjenje le še stopnjeval. Po § 19 b del. r. iz l. 1903 so bili delavci radi neupravičenih odtegljajev, ki jih vkljub opetovani obljubi uprava ni vrnila, in radi znižanja prejemkov naravnost upravičeni zapustiti delo in to toliko bolj, ker ga niso zapustili v namenu, da bi se na delo sploh ne vrnili, temveč le zato, da bi intervenirali pri svojem predstojniku, da bi jim dala žel. uprava to, kar jim gre po zakonu in po pogodbi. Saj so v obeh dneh skupaj prekinili delo komaj za 4 ure. Take kratkotrajne prekinitve dela in v takih okolnostih pa sploh ni mogoče računati za zapustitev dela v sm. § 18 e del. r., ker je razumeti pod zapustitvijo dela to, da se delavec odstrani iz delavnega območja, ne pa, da gre iz delavnice v pisarno. Da je nastop delavcev v masi zavzel že značaj demonstracij, ko je ing. Vidic odklonil vsako izjavo, češ, da z maso ne bo govoril, je razumljivo, čeprav neopravičljivo. Ravno zato, da bi do takih neljubih dogodkov ne prišlo, je pa zakon o zašč. del. določil, da smejo voliti delavci zaupnike kot posredovalce med seboj in delodajalcem. Pravica do organizacije delavcev v svrho izboljšanja delavnih pogojev je bila ob času odpusta zajamčena v čl. 33 vidovdanske ustave in urejena z institutom zaupnikov po § 108 in nasl. zak. o zašč. del. Če bi bili delavci organizirani, kot je po zakonu dopustno, bi po mnenju sodišča do dogodkov z 30. in 31. 3. 1928 niti ne prišlo.

Glede tožnika je izpovedal priča ing. Vidic, da se ni vedel nasilno, da je bil pa med prvimi, ki so v petek in soboto prišli v pisarno in da vsled tega sklepa, da je bil tožnik vodja skupine demonstrantov. V soboto 31. 3. si je ing. Vidic zapisal delavce, ki so prišli kot prvi v pisarno in med temi je zapisal tudi tožnika s pristavkom, da je rekel »saj vas ne bomo požrli«. Priča Dobič je izpovedal glede Glaserja, da je rekel »Pojdite ven, saj Vas ne bomo požrli«. V petek je rekel Glaser po izpovedbi priče Dobiča: »Na eni strani poneverjajo, na drugi pa odtegujejo premije.« Enako kot ing. Vidic, je izpovedal tudi ing. Koudelka, ki je pristavil, da so bili tožniki, med njimi Glaser, najbolj eksponirani. Priča Cee je izpovedal, da sta se Glaser in Lovrenčič pri medklicih posebno odlikovala, tako da sta bila opozorjena od ing. Finca, da naj delavcev ne razburjata. Nasprotno je pa izpovedal Kocijančič, da Glaser ni igral vidnejše vloge in da ni bil skupinovodja. Res izpovedo priče, da so padali medklici: lopovi, goljufi, svinje, dajte nazaj, kar ste ukradli (priče Cee, Vidic, Koudelka, Veronek in dr.). Vendar ni nobenega dokaza za to, da bi bil te medklice napravil ravno tožnik. Zato je bil tudi v kazenskem postopanju oproščen. Priča Cee sicer trdi, da sta se Glaser in Lovrenčič posebno odlikovala pri medklicih, ne ve pa ničesar določenega povedati, kaj sta rekla. Sama opazka ing. Finca, da naj ne razburjata delavcev, pa še ni noben dokaz za to, da sta delavce res razburjala, pravilnejše, da sta imela namen, delavce razburjati s svojimi izjavami. Kar je glede Glaserja in Lovrenčiča dokazano, da sta rekla, ni nič takega, da bi merilo na ščuvanje, temveč sta s temi izjavami dala le duška upravičenemu ogorčenju radi neupravičenih odtegljajev. Da bi se bil tožnik pri dogodkih 30. in 31. 3. 1928 kaj eksponiral, ni dokazano, da je zahteval od ing. Vidica le pojasnil glede odtegljajev in konzuma, kot izpove priča Komar, pa kaže, da se je tožnik udeležil nemirov ne radi demonstracij, marveč zato, ker je bil po ukrepih žel. uprave prizadet v svojih pravicah. Sama udeležba pri nastopu delavcev, ki se je razvil kasneje v demonstracijo, pa ne tvori odpustitvenega razloga.

Tožnik ni tedaj s svojo udeležbo 30. in 31. 3. 1928 zakrivil takega dejanja, da bi imela žel. uprava razlog za njegov kazenski odpust. Vsled tega se pa tožena stranka tudi ne more sklicevati na § 15 proviz. statuta. Vsled tega je bilo tožbenemu zahtevku v celoti ugoditi, ker je po višini nesporen.

Tožniku je bilo priznati po § 41 cpr. povračilo vseh stroškov.

Tako sta bili zopet rešeni dve tožbi in upajmo, da bodeta tudi zadnja dva težko preizkušena sodruga v kratkem dobila popolno zadoščenje!

[redacted]

Vstaja avstrijskih delavcev se imenuje knjižica, ki je ravnokar izšla in stane izvod samo Din 5.—. Delavci in nameščenci sezite po njej, ker je knjižica jako interesantna in politično poučna. Vsebuje 80 strani teksta s 15 slikami. Dobite jo pri uredništvu »Ujedinjenega železničarja«.

[redacted]

VI. Razsodišče.
Čl. 17.

Razsodišče, ki ima razsojati spore iz društvenega razmerja, se sestavlja za vsak slučaj posebej in sicer tako, da imenuje vsaka sporna stranka po dva zaupnika, ti štirje pa petega kot predsednika. Če se pri tem ne zedinijo, odloča žreb. Razsodišče odloča končnoveljavno.

VII. Določba o društveni razdružitvi.
Čl. 18.

Društvo se razdruži, ako to sklene občni zbor z najmanj dvetretjinsko večino vseh navzočih članov. V slučaju razdružitve odloča o uporabi imovine občni zbor z navadno večino glasov.

V slučaju oblastvenega razpusta društva pripada vsa društvena imovina ubožnemu skladu mestne občine ljubljanske.

Navedena pravila je odobrila kr. banska uprava dravske banovine z odlokom štev. 6549-II. z dne 13. jan. 1930.

Glavni funkcionarji društva so:

Predsednik: Jernejčič Franc, upok. sklad. delavec; podpredsednik: Mlinar Ivan, uradnik Okrožnega urada; tajnik: Stanko Jurij, glavni urednik Ujed. železničarja; blagajnik: Vuk Ivo, glavni urednik Delavca.

Po smrti znanega borca za delavske pravice, nepozabnega s. Jernejčiča, vodi predsedniške posle s. Mlinar.

Prostori društva se nahajajo v Delavski zbornici, kjer se dobe tudi vse potrebne informacije in nasveti.

Sodrugi pristopajte v to prepotrebno društvo!

Sa industrijskih pruga

U Turbetu železničari su sklopili kolektivni ugovor

Javnosti je poznato da su željezničari preduzeća Ugar u Turbetu još u aprilu mjesecu o. g. predali nacrt za kolektivni ugovor i tražili od uprave preduzeća da se rješavanju toga pitanja posveti nužna pažnja. Konačno su pregovori bili odredjeni za jula. Ali kada su predstavnici Banske uprave i Radničke komore iz Sarajeva te predstavnik Saveza saobraćajnih i transportnih službenika i radnika Jugoslavije drug Župančić te članovi pregovarajućeg odbora došli u upravu preduzeća bili su izvješteni, da se ni jedan od gospode direktora ne nalazi kod kuće, jer su bili na službenim putovanjima. Bilo je još saopćeno da će pregovori biti održani kad pomenuta gospoda stignu sa puta.

Predstavnici željezničara nisu se zadovoljili tim odgovorom, nego su upravi preduzeća podnijeli ultimativni dopis kojim su tražili, da se pregovori odpočnu najkasnije do 6. jula naglasivši da u protivnom slučaju skidaju svaku odgovornost sa sebe za sve šta bi se moglo da se desi. I zaista u petak čim su se direktori povratili sa puta pozvani su predstavnici željezničara na pregovore.

Pregovori su tekli bez većih poteškoća, jer je preduzeće pristalo na sve predloge, jedino je zapelo na pitanju plata i radnog vremena. Radno vrijeme bilo je potpuno neregulisano. Tek u posljednje vrijeme uspjelo je organizaciji da se ono snizi na 300 radnih sati u mjesecu za normalnu platu. Ali sada je radno vrijeme svedeno u zakonski okvir od 240 sati mjesečno i svaki sat preko toga vremena smatra se prekovremenim, koji se plaća radnim danom sa 50 a nedeljom i utvrdjenim blagdanom sa 100% više od redovnog radnog sata. Time je postignuta prosječna povišica u platama za oko 20%.

Osim toga sve vozno i strojno osoblje dobivaće zimske bunde, radna odijela, mašinske premije, godišnji plaćeni dopust prema godinama zaposlenja. Ujedno će radnik dobivati platu već za prvih 8 dana bolovanja kao i platu od 4 nedelje ako bude pozvan na vojnu vježbu.

Svi radnici kojima preduzeće ne daje stan u naravi, dobivat će otštetu u novcu i to po 100 dinara mjesečno na ime stanarine.

Ovaj uspjeh treba da svima radnicima otvori oči i da im pokaže kako se jedino organizacijom mogu da postizavaju uspjesi. Naročito to treba da otvori oči radnicima u pilani kod istoga preduzeća te da i oni pojačaju svoju organizaciju jer, će samo tako biti u stanju da poprave svoje stanje.

Naročito treba ovaj primjer da posluži industrijskim željezničarima u ostalim preduzećima i da im on otvori oči da počnu misliti o tome kako će popraviti neregulisan svoj položaj. Treba istaknuti, kako je preduzeće sa respektovanjem primilo predstavnike radnika na pregovore. Radnici su doduše dio svakoga preduzeća, ali se to priznaje samo onda kad su složni i organizovani, što je najbolje dokazao ovaj slučaj u Turbetu.

Sve ostale industrijske željezničare pozivamo da slijede primjer drugova iz Turbeta.

Ivan Zupančić.

Kako se štedi kod velikog preduzeća „Šipad"

Drvar, 28. jula 1934.

Radnici ovog velikog preduzeća toliko su za svoj rad nagradjeni, da jedva životare. Usljed mizernih plata nastoje da rade dnevno po 10 do 16 i više sati, samo da bi postigli toliku zaradu da mogu živiti.

Kad nešta zatraže od uprave preduzeća ona ih odbija sa izjavom »treba štediti«. Dok se to ovako radi sa radnicima na drugoj je strani obratno. U strugari i na željeznici u Drvaru zaposleno je oko 90 činovnika. Ovi imaju prilično dobre plate pa i veće od državnih činovnika sa najvišim kvalifikacijama. Osim toga uživaju razne pogodnosti.

Oko 2000 radnika raznih profesija zaposleno je u Drvaru. Oni su Upravu Šipada zamolili preko svojih radničkih povjerenika i preko Radničke komore da im se izgradi radnički dom, u kojem bi se mogli kulturno i prosvjetno vaspitivati. U pregovorima o tome izgledalo je da će se ovo pitanje riješiti povoljno, ali u posljednje vrijeme uprava je odgovorila da ne može ostvariti tu želju radnika, jer se mora štediti!

Dok se na radnicima štedi u isto vrijeme raskošno se i luksuzno adaptira i nadogradjuje činovnički dom. Ta štednja išla je tako daleko da se patosi meću od parketa. Uporedo sa ovom zgradom gradi se još jedna dvokatna zgrada za činovničke stanove, za koju mi ne kažemo da nije potrebna, ali se na radničke stanove veoma malo obraća pažnje. Pored činovničkog doma nalazi se neka trošna zgrada (šupa) koja radnicima služi za dom. Prema mišljenju stručnjaka ona je suvišno trošna i treba je srušiti, ali i to sigurno samo zato, jer bruka onu lijepu zgradu u kojoj je činovnički dom, jer da se po mišljenju nekih time samo ruši ugled činovnicima!

Neki niži činovnici, mladi ljudi, željni športa, bili su članovi radničkog športskog kluba »Borac«, ali im je uprava to zabranila pod prijetnjom da će ih otpustiti ako budu i dalje ostali u klubu. Uprava je ovu svoju naredbu motivisala time, da se ruši ugled činovnicima! Opet ugled u opasnosti! Od radnika koji uzdržavaju cijeli svijet bježe umišljena gospoda kao od kuge, kao od pobješnjelog psa, u mjesto da medju njima prednjače primjerom.

Ova štednja provodi se u glavnom na račun naših domaćih radnika, pa i naših domaćih namještenika, koji su loše nagradjeni i pored sviju sposobnosti i dugogodišnjeg školovanja. Privilegovani su strani inžinjeri i monteri, koji sada montiraju neke strojeve za pojačanje strugare. Oni imaju plate od 20 do 60 i više dinara na sat!

Položaj radnika kod „Ugar" d. d. u Turbetu kod Travnika

Prilikom mojeg bavljenja u Turbetu imao sam prilike da razgovaram sa mnogim radnicima našega pravca, a i sa onima, koji ne pripadaju ni jednoj stručnoj organizaciji, jer me je interesovalo da doznam kako ti radnici žive, kakova im je plaća i kako su raspoloženi prema organizacijama, koje tamo rade.

O plaćama ovdašnjih radnika neka bude dosta toliko. One nisu dovoljne ni za život jednog neoženjenog radnika, a kamo li za hranioca porodice od 4—5 članova i više, a da o ostalim prilikama ni ne govorim.

U preduzeću »Ugar« postoje tri organizacije. Jedna je fašistička J. N. R. Zajednica, druga je Ors, a treća je istom čisto radničkog karaktera, a to je podružnica Saveza drvodjelskih radnika Jugoslavije, koja jedina vodi borbu za interese radnika, a protiv koje su uperili svoj »rad« ove dvije prvonavedene organizacije pod generalnom komandom poslodavaca.

Radnici ovog preduzeća nisu za pravo ni vlasnici svoje mizerne zarade, jer im uprava poduzeća može od njihove zarade odbiti i naplatiti račune kod raznih trgovaca, kafedžija itd., a uprava odbija radniku od plaće i članarinu za razna društva u Turbetu, bez da radnika pitaju da li želi biti član tog društva ili ne. Dakle, neka vrsta »prinudnih« udruženja. Kod isplate radnicima se ne isplaćuju iznosi u parama do jednoga dinara. I taj novac ide u neki »radnički fond«, sa kojim rukovode povjerenici fašističke organizacije, ili bolje rekuć povjerenici preduzeća. Medjutim o gazdinstvu sa ovim novcem — drugi puta! Ali kod te stvari najžalosnije je to, da Oblasna inspekcija rada u Sarajevu, koja ima po zakonu dužnost da nadzire rukovanje sa ovakovim fondovima, znade za ovo i ovakovo gazdinstvo, i namjesto da krivce pozove na odgovornost, ona i dalje mučke preko svega toga prelazi i pravi se Englezom. To treba radnici da dobro upamte. Oni treba da uvide, da će samo uz pomoć Ursovih organizacija moći da učine red u ovom poduzeću.

Neka posluži za primjer samo željezničarsko osoblje tog preduzeća, koje je u 95 posto organizovano kod Saveza saobraćajnih transportnih službenika i radnika Jugoslavije u čijem djelokrugu radi svega 180 radnika i namještenika, a čija je organizacija za kratko vrijeme uspjela predati zahtjeve za sklapanje kolektivnog ugovora, a koji je sklopljen i sa moralnim i materijalnim uspjehom. Kao kod svih Ursovih organizacija tako je i kod njih glavna parola: »Svi za jednoga, jedan za sve«.

Pilanski radnici imadu da se ugledaju u njihov primjer i neka znadu, da je i njima mjesto samo u našem »Savezu drvodjelskih radnika Jugoslavije«.

Pilanski radnici treba da sve ostale prijatelje radnika« odbace i da se grupišu jedino u ovom savezu, jer će samo tako moći da podju u susret boljoj budućnosti.

Luka Mogut.

Kakšne vozne ugodnosti uživajo železničarji

Ker je bil zadnje čase pravilnik o voznih ugodnostih dvakrat izmenjan, ter bo izšel prečiščeni pravilnik v novi izdaji šele okrog 15. avgusta, smatramo za svojo dolžnost, da našim naročnikom v glavnem pojasnimo vse določbe novega pravilnika, kakor so uveljavljene s 1. avgustom 1934.

Legitimacije.

Legitimacije so **črne** (ki jih dobe vsi aktivni nastavljenci in delavci ter železniški zdravniki), **rumene** (ki jih dobe upokojeni nastavljenci, ki imajo najmanj 5 let in upokojeni delavci, ki imajo najmanj 10 let vračunanih za penzijo ter rodbinski člani navedenih), **rdeče** (ki jih dobe rodbinski člani onih uslužbencev, ki imajo črne legitimacije).

Pravica do razreda.

Uradniki od 4 pol. skupine navzgor imajo pravico do I. razreda, uradniki od IX. pa do inkl. V. skupine, ki imajo zvanja, za katera se zahteva srednješolska izobrazba, imajo neglede na njih šolsko izobrazbo pravico na drugi razred, enako imajo pravico na drugi razred tudi oni uradniki VII. skupine, ki imajo zvanja, za katera se zahteva nepopolna srednješolska izobrazba, čeprav te izobrazbe nimajo.

Vsi ostali pa imajo pravico samo na tretji razred. (Aktivni in upokojeni strojevodje, vlakovodje itd., ki so v VIII. pol. skupini imajo torej samo tretji razred.)

Brezplačne karte.

3 brezplačne karte letno dobe: aktivni uradniki, pripravniki, zvaničniki, služitelji ter upokojeni uradniki, zvaničniki in služitelji, katerim je priznano najmanj 5 let za penzijo ter rodbinski člani navedenih.

Nadalje dnevničarji in delavci, ki imajo nad dve leti službe, upokojeni delavci, ki imajo nad 10 let priznanih za penzijo in njih rodbinski člani. Bivši južno - železniški upokojenci imajo pravico do teh voznih ugodnosti neoziraje se na službena leta, sa-

mo da prejemajo pokojnino in da so **jugoslovanski** državljani.

2 brezplačni karti letno dobi delavec po enem letu službe.

1 brezplačno karto letno dobi delavec po šestih mesecih službe.

Temporerke za vožnjo v službo.

Aktivni uslužbenci, ki imajo odobrenje, da stanujejo izven službenega mesta, dobe brezplačno karte za največ 20 km za vožnjo v službo.

Delavcem pa se lahko izdajajo za vožnjo v službo in nazaj za razdaljo do največ 50 km, ako so v službi vsaj 3 mesece, brezplačne karte. Te karte izdajajo načelniki sekcij, kurilnic in delavnic.

Dijaške karte.

Samo **aktivni** uslužbenci, ki imajo ukoričene legitimacije, dobe za svoje otroke, ki hodijo v šolo izven kraja stanovanja, stalne brezplačne karte za razdaljo največ 20 km za III. razred, in sicer le pod pogojem, da v kraju stanovanja ni take šole, kot jo oni obiskujejo.

Prevoz drv.

Oženjeni uradniki imajo pravico na znižan prevoz goriva do 10.000 kg, zvaničniki in služitelji pa do 5.000 kg. Plačati morajo 20% od normalne vozne cene. Za upokojeno osobje in delavce ni predvidena nikaka ugodnost.

Prevoz gradbenega materijala.

Samo aktivni uslužbenci lahko dobe prevoz gradbenega materijala za zidavo hiše po znižani ceni, in sicer za 20% normalne tarife.

Prevoz pohištva.

Aktivno **nastavljeno** osobje ima pravico do brezplačnega prevoza pohištva v roku šest mesecev ob nastopu službe in ob vsaki premestitvi.

Povodom upokojitve ima tako nastavljenec kot delavec, ako je imel vsaj 10 let službe, pravico do brezplačnega prevoza v roku enega leta.

Aktivni **nastavljenci** imajo prost prevoz pohištva tudi en mesec pred in po poroki.

Rodbine umrlih nastavljencev imajo pravico do prevoza v roku enega leta od smrti družinskega glavarja, rodbine umrlih stalnih delavcev pa v roku šest mesecev.

Oženjeni nastavljenci imajo pravico do 10.000 kg in dveh voz, samci do 5.000 kg in enega voza, oženjeni delavci do 5.000 kg in enega voza in samski delavci do 3.000 kg.

Pravica do brzovlaka.

Prosto karto za brzovlak dobe aktivni in upokojeni **uradniki** ter njih rodbinski člani za vožnje nad 100 km, vse ostalo osobje in delavci ter njih rodbinski člani pa le za vožnjo nad 400 km. Edino v slučaju smrti, bolezni in potovanja v inozemstvo ter v slučaju ugodnejše zveze se lahko izjemoma dobi brzovlak tudi pod gornjo razdaljo.

Z režijsko karto pa je dovoljeno potovanje z brzovlakom, ako plačaš vozno ceno za najmanj 100 km.

Prevoz živil.

Nastavljenci, ki žive v krajih, kjer se težko nabavlja živila (te kraje odredi Generalna direkcija) imajo pravico do brezplačnega prevoza živil in posode do bližnjih mest za največ 10 kg dnevno. Poleg tega imajo oženjeni železničarji iz takih mest še pravico do prevoza 50 kg živil mesečno po znižani ceni, in sicer plačajo 10% od tarife. Vsi ostali oženjeni uslužbenci tudi iz drugih mest pa imajo pravico do prevoza 25 kg živil in 5 kg posode po znižani ceni 10% od tarife na mesec. Edino prevoz mleka in sicer največ 3 l do 50 km daleč je brezplačen.

Vsi aktivni uslužbenci imajo pravico v mesecih IX, X, XI, XII do prevoza 450 kg živil in 50 kg posode po znižani ceni 10% od tarife.

Režijske vožnje.

Pravico na **neomejeno število režijskih voženj** in do vožnje z brzovlaki imajo:

1. aktivni uradniki, zvaničniki in služitelji takoj;
2. železniški zdravniki takoj;
3. pogodbeni uradniki, zvaničniki in služitelji ter zdravniki-specialisti takoj, če jim je bila ta pravica pri nastavitvi priznana;
4. dnevničarji, in sicer administrativni in tehnični, prepisovalci, risarji, strojepisci, figuranti in vsi dnevničarji, ki vrše službo nastavljenih eksekutivnih uslužbencev, in sicer po enem letu službe;
5. **profesionisti, pisarniški dnevničarji, ki vrše službo služiteljev, ter navadni fizični delavci, po treh letih neprekinjene službe.**
6. rodbinski člani pod 1—5 naštetih uslužbencev in delavcev.

Vsi ti imajo pravico do režijskih voženj neomejeno in tudi z brzovlaki, a morajo plačati za brzovlak najmanje za 100 km.

Režijska vozna cena znaša 20% normalne tarife.

Pravico samo **do 12 režijskih voženj** letno pa imajo:

1. Upokojeni uradniki, poduradniki in sluge, ako so bili v službi najmanj 5 let, odnosno, ako so bili upokojeni vsled nezgode v službi, neoziraje se na število let.
2. Pomožno osobje (delavci), kateri prejemajo penzijo od železnice ali železniških provizijskih zavodov, ako so bili najmanj 10 let v službi, odnosno upokojeni vsled nezgode v službi.
3. Njih rodbinski člani.
4. Vdove in otroci umrlih uslužbencev, v kolikor prejemajo penzijo.

Cene voznih ugodnosti.

Legitimacija stane Din 10.—, brezplačna karta II. razreda Din 4.—, III. razreda Din 2.—, temporerka II. razred Din 20.—, III. razred Din 10.—, nakaznice za brezplačno vožnjo delavcev pa Din 2.—.

Kdo se smatra za rodbinskega člana.

Kot rodbinski član se smatra: zakonska žena, zakonski, pozakonjeni in adoptirani otroci in pastorki do dovršenega 18. leta starosti, a preko 18. leta, in sicer najdalje do dovršenega 25. leta starosti imajo pravico do voznih ugodnosti **moški** otroci, ako nadaljujejo šolanje, če se uspešno uče, ali so pri vojakih v aktivni vojaški službi in ne zaslužijo mesečno več kot Din 500.—, **ženski** otroci pa do omožitve, ako ne zaslužijo mesečno več kot Din 500.—, otroci, ki so duševno ali telesno trajno nesposobni za pridobivanje.

Vsi ti imajo pravico do voznih ugodnosti, ako žive z uslužbencem v rodbinski skupnosti.

Zanimiv boj za železničarske stanovanjske hiše v Mariboru

Intervencija avstrijskega konzula — Tožba pri okrožnem sodišču

V Mariboru je zgradila pred prevratom Stavbena in stanovanjska zadruga za uslužbence južne železnice dve lepi hiši v Kejžarjevi ulici s 14 stanovanji in v Betnavski ulici z 48 stanovanji. V hišah bi morali imeti stanovanja člani zadruge po nizkih cenah.

Po vojni je »Deželna vlada za Slovenijo« postavila to zadrugo, ki ima sedež na Dunaju in tudi tam hiše, pod državno nadzorstvo in je bil imenovan za nadzornika takratni uradnik državnih železnic g. Ivan Roglič. Ko so bili sekvestri ukinjeni, je g. Roglič vrnil upravo hiš leta 1923 zopet dunajski zadrugi, ki jih je od tedaj naprej sama upravljala. Zadruga se imenuje sedaj »Gemeinnützige allgemeine Bau-, Wohn- und Siedlungsgenossenschaft G. m. b. H., Wien V., Margarethengürtel«.

Banska uprava je sedaj zopet postavila za zaščito tukajšnjih zadrugarjev državnega nadzornika v osebi obrtno-zadružnega nadzornika g. Založnika, ki je imenoval posebni »Mariborski upravni odbor« te zadruge, da prevzame upravo obeh hiš, ki sta vredni okrog poldrugi milijon Din. V tem odboru so železničarji: Lorger Simon, Bibič Martin, Zupanc Jože in Bizjak Ludovik.

Ta odbor je s 1. julijem t. l. prevzel upravo hiš in pozval najemnike, da morajo plačevati najemnino v roke tega odbora, kar je večina najemnikov storila, nekateri pa so še plačali v roke upravnika Dunajske zadruge.

Proti vsemu temu je dunajska zadruga protestirala potom avstrijskega konzula v Ljubljani in odvetnika g. dr. Fetticha v Banski upravi, ki pa je protest zavrnila.

Dunajska zadruga je vsled tega vložila sedaj po advokatu dr. Blankeju proti članom upravnega odbora, železničarjem Lorgerju, Bibiču, Zupancu in Bizjaku ugotovitvene tožbe pri Okrožnem sodišču v Mariboru, da nimajo pravice posegati v upravo njenih hiš v Mariboru, zlasti ne pobirati najemnine, češ, da po obstoječih zakonih in mednarodnih konvencijah tak poseg v lastninsko pravico zadruge ni dopusten in opravičljiv in da pomenja to postopanje upravnega odbora naravnost razlastitev imovine zadruge. Poročali bomo o daljnem poteku tega zanimivega spora, ki zadeva interese sto naših železničarjev, tukajšnjih državljanov, zadružnikov in torej solastnikov hiš.

— — —

Razne vesti

Podporno društvo železniških uslužbencev in delavcev v Ljubljani je preselilo svoje uradne prostore iz Nabavljalne zadruge Masarykova c. 17 v svojo lastno hišo — hotel Balkan — na sv. Petra c. 25.

Sprememba pravil in pravilnikov Nabavljalne zadruge v Ljubljani. Nabavljalna zadruga železničarjev v Ljubljani je spremenila čl. 3 in 31 svojih pravil, ki se sedaj glase:

Člen 3:

»Namen zadruge je, da preskrbuje svoje člane z živežnimi, oblačilnimi in gospodarskimi potrebščinami, da nakupuje, izdeluje in predelava blago vsake vrste ter ga oddaja svojim članom za njih osebno in hišno potrebo, da podpira in ustanavlja podjetja in ustanove z gospodarskimi, prosvetnimi in humanitarnimi nameni v korist članov zadruge (čl. 7., točka 6-b zakona) in z raznimi splošnimi kulturnimi in humanitarnimi nameni (čl. 7., točka 6-b zakona).«

Člen 31:

»Vsakih polnih 50 članov voli enega delegata in po enega namestnika. Na skupščini ima delegat toliko glasov, kolikor članov zastopa. Sme pa s pooblastilom zastopati še dva delegata istega okoliša.«

Enako je spremenjen delno pravilnik dobrodelnega fonda in sicer člen 2 in 7, ki se sedaj glasita:

Člen 2:

»V ta fond se steka vsako leto od redne skupščine za podpiranje v naslovu navedenih ciljev določeni del čistega dobička in prispevki članov (čl. 61., točka 6 zadružnih pravil). Redna skupščina določi odpadajoče vsote po skupinah, navedenih v čl. 4. tega pravilnika, in mora skrbeti za zadostne dotacije.«

Člen 7. pravilnika o upravljanju in uporabljanju dobrodelnega fonda v korist članov se glasi:

»Podpore za primer smrti članov (posmrtnine) izjdaja upravni odbor onim članom, ki kupujejo svoje potrebščine načeloma v zadrugi in so najmanj 2 leti člani zadruge. Pri članih, ki so pristopili po 1. V. 1930. in so prekoračili 55. leto starosti, mora trajati za vsakih nadaljnjih 5 let članstva karenčna doba 1 leto več, na pr.: V starosti 55 do 60 let ima član pravico do posmrtnine po 3 letih članstva, od 60 do 65 let po 4 letih itd. Povprečni letni konzum mora znašati pri nastavljencih najmanj Din 3000.— za družinskega glavarja in Din 300.— za vsakega nadaljnjega člana.

Pri nenastavljencih, provizioniranih, upokojenih delavcih in staroupokojencih (upok. pred 1. XI. 1923) najmanj letno Din 2000.— za glavarja družine in po Din 100.— za vsakega družinskega člana.

Ako član do dneva smrti teh pogojev ni izpolnil, nima pravice do posmrtnine, izvzemši v primeru, predpisanem v čl. 13. tega pravilnika.«

Zanimivo! Glasnik železničarjev in brodarjev (glasilo zvezarjev) je v svoji zadnji številki objavil sledečo notico:

Rdečkarjem v .....!

Med železničarje so rdečkarji dali dvestransko okrožnico, v kateri so blatili naše udruženje. Poskrbeli bomo, da bo mogoče pred merodajnim sodnim forumom doprinesti dokaz.

Kakor posnemamo iz te notice, čakajo neke »rdečkarje« res teški časi.

Kdo je kriv? Režijske vožnje za železničarje proti odškodnini samo 20% redne tarife so tu! Kdo je zakrivil ta veliki uspeh, se upravičeno sprašujejo vsi železničarji! JNS je v »Jutru« objavila, da so režijske vožnje uspeh neumornega dela gg. poslancev JNS in cele stranke kot take. Takoj za njimi pa pride drugi in sicer čujte in strmite: Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev, ki je v posebni v cirilici tiskani izdaji svojega lista objavilo:

»Tovariši, udruženje je na svojih plečih izvojevalo celokupno borbo v tem za železničarje usodnem vprašanju. Tovariši, udruženje si zamore brez vsake neskromnosti pripisati sebi ta uspeh . . .«

Sedaj se železničarji res sprašujejo kdo ima prav: Ali JNS ali zvezarji. Dobro bi bilo to vprašanje čimpreje razčistiti, da bi se zamogli železničarji zahvaliti onemu, ki jim je priboril mesto 10% kar 20% vožnjo!

Priskrbite pravočasno potrdila za plačevanje šolnine

Vse upokojence, kakor tudi vse aktivne železničarje opozarjamo, da morajo pri vpisu svojih otrok v šolo zaradi pravilne odmere šolnine predložiti potrdila o višini neposrednih davkov.

Ker se bliža začetek šolskega leta naj vsi prizadeti čimpreje vložе prošnjo za izdajo predmetnih potrdil, da bodo ta potrdila pravočasno dobili. Ako bodete odlašali do začetka septembra se lahko pripeti, da potrdila ne bodete pravočasno dobili, ker bodo uradi preobloženi z delom.

Velika vrtna veselica

del. glasb. društva „Zarja“

Naše delavsko glasbeno društvo »Zarja«, ki so ga ustanovili železničarji in ki ga še danes v pretežni večini tvorijo železničarji, priredi v nedeljo, dne 12. avgusta od 16. ure dalje na senčnatem vrtu in v dvorani restavracije pri »Levu« — Gosposvetska cesta v Ljubljani VRTNO VESELICO z zelo bogatim sporedom.

Nastopila bo kompletna godba z več koncertnimi točkami, enako pa bo tudi poskrbela za plesne točke.

Na sporedu bo še več drugih zabavnih točk, za dobro postrežbo in res nizke cene pa garantira že renome restavracije pri »Levu«.

Vstopnina bo samo Din 3.— za osebo.

Vabimo železničarje, da posetijo prireditev svoje godbe.

Opozorilo vsem naročnikom!

»Ujedinjeni Železničar« dne 15. avgusta ne bo izšel ter izide prihodnja številka redno dne 1. septembra.

Vse naročnike, ki žele kake informacije, obveščamo, da naj se tekom meseca avgusta oglasijo v uredništvu med 7.—13. uro, ker se popoldne ne uraduje.

Uredništvo
»Ujedinjenega Železničarja.

Najboljše
štajersko vino
zopet po Din 10·—
V vinarni
BRIŠKI
Palača „Grafike“
se dobe najboljša štajerska vina in cviček iz Gadove peči

	V lokalu:	Čez ulico:
Štajersko belo	Din 10·—	Din 9·—
Cviček . . .	„ 12·—	„ 11·—
Rizling . . .	„ 12·—	„ 11·—

Vedno sveže pivo ter razni prigrizki stalno na razpolago

Po novi naredbi moram zapirati že ob 9. uri zvečer, ob nedeljah pa ob 2. uri popoldne, zato naprošam cenj goste, da se pravočasno preskrbe s pijačo!

Se priporočam vsem železničarjem

Buffet A. Briški
palača „Grafike“ - Ljubljana

Tiska: Ljudska tiskarna, d. d., Maribor. (Predstavnik: Jos. Ošlak.) — Odgovorni urednik: Adolf Jelen, Maribor. — Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Ujedinjeni Železničar«. Predstavnika: Jurij Stanko v Ljubljani in Adolf Jelen v Mariboru.